

• ตับ

เป็นอวัยวะที่สำคัญและใหญ่ที่สุดของร่างกาย มีน้ำหนักประมาณ 1,200-1,500 กรัม อยู่ใต้กระบังลมด้านขวาตับ มีหน้าที่สำคัญหลายอย่างเช่น สร้างโปรตีนในกระแสเลือดที่เป็นปัจจัยที่ช่วยในการแข็งตัวของเลือด หน้าที่ในการเปลี่ยนกลูโคสเป็นไกลโคเจนเก็บไว้ เพื่อมีให้ มีกลูโคสในเลือดมากเกินไป และหน้าที่สร้างโคเลสเตอรอล ซึ่งนำไปใช้สร้างกรดน้ำดี ที่ใช้ในการย่อยไขมัน และหน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การขับสารพิษ ยาต่างๆ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกายอีกด้วย

ตับแบ่งออกเป็น 2 กลีบด้วยกัน ภาวะปกติตับจะมีสีน้ำตาลปนแดง และไม่สามารถคลำได้ แต่ถ้ามีความผิดปกติ เช่น โรคไวรัสตับอักเสบหรือการอักเสบจากยา สารพิษ เชื้อแบคทีเรีย เชื้อรา โรคตับอักเสบจากพิษสุราเรื้อรัง โรคมะเร็งตับ ผลจากการเป็นโรสดังกล่าวจะทำให้ตับมี ขนาดใหญ่ขึ้น และสามารถคลำได้

• โรคไวรัสตับอักเสบบีคืออะไร

โรคไวรัสตับอักเสบบีเป็นโรคที่พบได้ทั่วไป ชาวบ้านเรียกว่าโรคตัวเหลือง ตาเหลือง หรือ โรคดีซ่าน ส่วนใหญ่เกิดจากเชื้อไวรัสที่เข้าไปในร่างกาย และเพิ่มจำนวนในตับ ปัจจุบันเชื้อไวรัสที่ทำให้เกิดการอักเสบของตับ มีหลายชนิด แต่ที่ค้นพบขณะนี้และทำให้เกิดมะเร็งตับ คือ ไวรัสตับอักเสบบี ไวรัสตับอักเสบบี ไวรัสตับอักเสบบี ไวรัสตับอักเสบบีดี และไวรัสตับอักเสบบีดี และที่พบปัญหาบ่อยๆ คือ ชนิด เอ บี ซี

• อาการของโรคไวรัสตับอักเสบบี

ทั่วๆ ไป เมื่อมีการติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบีชนิดต่างๆจะพบว่ามีอาการคล้ายๆ กัน ไม่สามารถแยกจากกันได้ โดยเริ่มต้นจะมีอาการอ่อนเพลีย มีไข้เล็กน้อย เบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน ท้องอืด หลังจากนั้นประมาณ 1 สัปดาห์ จะมีตาเหลือง และปวดจุกบริเวณชายโครงขวา หรือลิ้นปี่ อูจจาระมีสีซีด ปัสสาวะจะมีสีเหลืองจัด บางรายจะมีอาการคันตามผิวหนัง อาการของโรคจะปรากฏอยู่ ประมาณ 2-3 สัปดาห์ จากนั้นจะค่อยๆ ลดลง จนหายเป็นปกติประมาณ 1-3 เดือน บางครั้งอาจเป็นเรื้อรัง หรือมีอาการรุนแรงถึงขั้นตับวาย หรือเสียชีวิตได้

ตับปกติ

ตับผิดปกติ

โรคตับอักเสบบีบางชนิดอาจหายขาดได้ บางชนิดเป็นเรื้อรังหลายปี หรือเป็นพาหะ และอาจเกิดผลแทรกซ้อนได้ในช่วงเวลาต่างๆ

• ไวรัสตับอักเสบบีชนิดเอ

เชื้อไวรัสจะติดต่อออกมาจากอุจจาระผู้ป่วย และติดต่อได้ทางการรับประทานอาหาร และดื่มน้ำที่ปนเปื้อนอุจจาระที่มีเชื้อโดยตรง หรือทางอ้อม คือ ในอาหารที่สุกๆ ดิบๆ เช่น อาหารทะเล หอยแครงลวก การติดเชื้อในเด็กไม่ค่อยรุนแรง แต่ถ้าในผู้ป่วยที่มีอายุ 30 ปี ขึ้นไป อาการรุนแรงอาจถึงขั้นตับวายและเสียชีวิต ไม่พบมีการอักเสบเรื้อรังหรือภาวะเป็นพาหะมักพบไวรัสชนิดนี้ในครอบครัวที่มีความเป็นอยู่แออัด ไม่ถูกสุขลักษณะจะพบโรคนี้ ระบาดได้ในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือน กันยายน

• ไวรัสตับอักเสบบีชนิดบี

ตรวจพบเชื้อได้ในเลือดประมาณว่า ประชากรร้อยละ 10 เป็นพาหะของโรคนี้ และจะพบไวรัสชนิดนี้ในสารคัดหลั่งต่างๆ เช่น น้ำลาย น้ำนม น้ำอสุจิ เชื้อไวรัส ตับอักเสบบีชนิดบีจะติดต่อโดยการถ่ายเลือด การมีเพศสัมพันธ์ และการสัมผัสใกล้ชิด เชื้อจะเข้าทางเยื่อเมือก และผิวหนังที่มีบาดแผล การฉีดยาหรือถูกเข็มแทง โดยอุบัติเหตุในขณะเจาะเลือด หรือพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การฝังเข็ม การสักตามตัวที่ใช้เข็ม ไม่สะอาด เจาะหู ทำฟัน หรือผ่าตัด และการศึกษาพบว่าทารกที่คลอดจากมารดาที่มีเชื้อไวรัสชนิดบี ทารกจะมีโอกาสติดเชื้อ และเป็นพาหะ 30-70% และจะพบการติดเชื้อสูงใน สามีภรรยา ที่มีเชื้อไวรัสชนิดนี้

ไวรัสตับอักเสบบี

• ไวรัสตับอักเสบบีชนิดซี

ไวรัสชนิดนี้จะติดต่อได้หลายทางคล้ายๆ กับไวรัสตับอักเสบบี แต่ก่อนไม่ทราบว่าเป็นเชื้ออะไร เพราะการตรวจพบไม่ใช่ไวรัสชนิดเอ หรือไวรัสชนิดบี จนในปี 2532 จึงสามารถตรวจได้ และใช้ชื่อว่าไวรัสชนิดซี พบในประเทศอเมริกา และยุโรปร้อยละ 0.23-0.9 ส่วนในคนไทยพบร้อยละ 2-3 การติดเชื้อมักเนื่องจากการถ่ายเลือด หรือกลุ่มผู้เข้าเสพติด ไวรัสชนิดซี สามารถจะติดต่อจากมารดาไปสู่ทารกมีระยะฟักตัว ประมาณ 1-5 เดือน พวกที่ติดเชื้อโดยการติดต่อทางเลือดสูงถึง 80% ภายหลังได้รับเชื้อพบว่า ครึ่งหนึ่งจะพบภาวะตับอักเสบบีเรื้อรัง โดยไม่มีภาวะตับแข็ง ผลจากความรุนแรงของเชื้อสามารถทำให้เกิดโรคตับอักเสบบีเรื้อรังได้

กลุ่มไวรัสบี เป็นเชื้อที่รุนแรงที่สุด ถ้าอยู่ในร่างกายนานจะมีอาการ อาเจียนหรือถ่ายอุจจาระเป็นเลือด โดยปกติเมื่อได้รับเชื้อเข้าไปในร่างกายแล้วประมาณ 4-6 เดือน เชื้อจะหมดจากร่างกาย แต่ประมาณร้อยละ 10-15 จะมีอาการตับถูกทำลาย ตับอักเสบ และกลายเป็นโรคตับเรื้อรัง คือตับแข็ง และจะมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งในตับได้มาก จากรายงานพบว่า ผู้ที่เป็นพาหะของโรคมีโอกาส เป็นมะเร็งตับได้มากกว่าผู้ไม่เป็นพาหะได้ถึง 273 เท่า

ปัจจุบันพบว่าครึ่งหนึ่งของผู้ติดเชื้อไวรัสตับอักเสบบี จะไม่อาการแสดงใดๆ แต่สามารถเผยแพร่เชื้อไปสู่ผู้ใกล้ชิด หรือผู้อื่นได้ บางรายแสดงอาการโรคไวรัสตับอักเสบบีแล้วหายเป็นปกติหรือโรคเรื้อรัง

• กานจะกรบได้อ่างไรว้าตัวกานมีเชื้อไวรัสตับอักเสบ ชนิดบี โดยกานจะเสือด เพื่อตรวงกไวรัสตับอักเสบชนิดบี

ท่านควรปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะ หลีกเลียงการสัมผัสน้ำลาย เสมหะ อาเจียน เลือดซึ้ร้ม และอุปกรณม์ เครื่องมือที่มีเชื้ออยู่ การฉีดวัคซีนป้องกันโรค สามารถฉีดยาเพื่อกระตุ้นให้มีการสร้างภูมิคุ้มกันโรคได้

• จะกรบได้อ่างไรว้ากานมีภูมิคุ้มกันต่อเชื้อไวรัสตับอักเสบ ชนิดบี แลว

การตรวงเลือดสามารถจะบอกได้ว่าเคยติดเชื้อหรือไม่ และปัจจุบันสภาพ อาการของท่านเป็นอย่งไร ถ้ามีภูมิคุ้มกันเกิดขึ้นก็แสดงว่าท่านเคยติดเชื้อ หรือได้รับวัคซีนการตรวงโดยการตรวงหาภูมิคุ้มกันต่อไวรัสตับอักเสบ ชนิดบี ผิดปกติ ควรรับพบแพทย

• การปฏิบัติตนเมื่อป่วยเป็นโรคไวรัสตับอักเสบ ชนิดบี

1. นอนพักผ่อนให้เพียงพอ งดออกกำลังกายหนักๆ
2. กินอาหารที่ย่อยง่าย เช่น ประเภทคาร์โบไฮเดรต โปรตีนให้เพียงพอ หลีกเลียงอาหารไขมัน
3. ถ้าผู้ป่วยกินอาหารไม่ได้ และอาเจียน ควรพาไปพบแพทย
4. งดดื่มสุราทุกประเภท

• การป้องกันโรคไวรัสตับ ชนิดบี

1. ไม่ใช้สิ่งของร่วมกับผู้อื่น
2. ไม่ใช้เข็ม หรือกระบอกฉีดยาร่วมกับผู้อื่น
3. ไม่ควรใช้บริการ เจาหุ ผังเข็ม สักที่ผิวหนังด้วยเข็มไม่สะอาด
4. ฉีดวัคซีนเพื่อป้องกัน (ควรฉีดตอนเด็ก หรือผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี) ในกลุ่ม

- 4.1 เด็กที่มารดาเป็นพาหะของโรค
- 4.2 บุคคลที่ตรวงเลือดแล้ว พบว่าไม่เป็นพาหะ และ / หรือ ไม่เคยได้รับเชื้อมาก่อน (ตรวงไม่พบเชื้อไวรัสตับอักเสบ ชนิดบี)
- 4.3 ไม่มีภูมิคุ้มกันโรค
- 4.4 บุคคลที่มีคนในบ้านเป็นพาหะ และป่วยเป็นโรคตับอักเสบ ชนิดบี
5. งดพฤติกรรมสำสอนทางเพศ
6. รับประทานอาหารที่สะอาด หลีกเลียงอาหารทะเล ดื่มน้ำสะอาด และล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ทุกครั้ง
7. ก่อนแต่งงาน ควรมีการตรวงเลือดหาพาหะของไวรัสตับอักเสบชนิดบี
8. เมื่อท่านมีการติดเชื้ออย่งเฉียบพลัน และหายเป็นปกติ จะต้องมีการติดตาม การตรวงอย่งต่อเนื่องประมาณ 6-12 เดือน เพื่อดูว่าไม่พบเชื้อ หรือภูมิคุ้มกันแล้ว และเพื่อป้องกัน ไม่ให้โรคกลับมาอีก

• เมื่อท่านเป็นพาหะของโรคไวรัสตับอักเสบ ชนิดบี จะทำอย่งไร

มีผู้ที่เป็นพาหะในประเทศไทยจำนวนมาก แต่ท่านไม่ต้องกังวล ท่านสามารถปฏิบัติตน และใช้ชีวิตได้อย่างปกติเพียงแต่ท่านป้องกันการแพร่เชื้อ ไปสูคน ใกล้ตัว และผู้อื่น

1. การมีเพศสัมพันธ์ทุกครั้ง ควรใช้ถุงยางอนามัย และใช้อย่างถูกต้อง
2. คู่สมรสควรจะเลือดตรวงดูว่าเป็นพาหะ หรือมีภูมิคุ้มกันหรือไม่ ก่อนแต่งงาน
3. งดบริจาคเลือด และน้ำอสุจิ
4. แยกเครื่องใช้ส่วนตัวไม่ปะปนกับคนอื่นๆ
5. รับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์
6. งดดื่มสุรา เบียร์ และบุหรี
7. ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
8. เมื่อทำการรักษาพัน ควรแจ้งให้ทันตแพทยทราบทุกครั้ง
9. ควรมีการติดตามรักษาอย่งต่อเนื่องเป็นช่วงๆ เมื่อมีอาการผิดปกติ ควรปรึกษาแพทย

งานบริการเทคนิคการแพทยชุมชน

ศูนย์ความเป็นเลิศการบริการสุขภาพและมาตรฐานวิชาชีพ

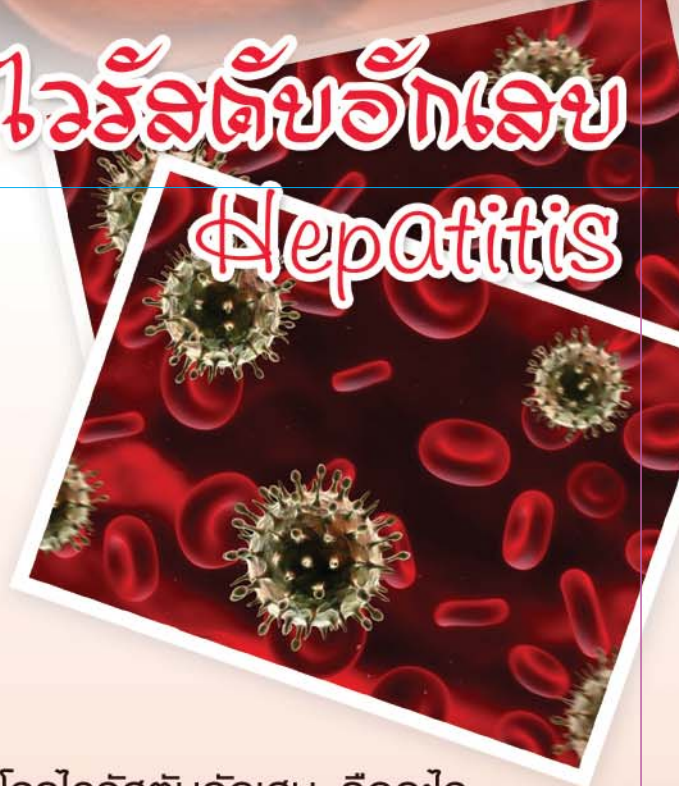
ให้บริการตรวงสุขภาพเคลื่อนที่ครบวงจร

โทร. 0-2411-2347, 0-2419-7167, 0-2419-7166 ต่อ 151

มหาวิทยาลัยมหิดล
ปัญญาของแผ่นดิน

ไวรัสตับอักเสบ Hepatitis

โรคไวรัสตับอักเสบ คืออะไร
อาการของโรคไวรัสตับอักเสบ
อันตรายจากไวรัสตับอักเสบ ชนิดบี

การปฏิบัติตนเมื่อป่วยเป็นโรคไวรัสตับอักเสบ ชนิดบี
การป้องกันโรคไวรัสตับ ชนิดบี
เมื่อท่านเป็นพาหะของโรคไวรัสตับอักเสบ ชนิดบี จะทำอย่งไร

คณะเทคนิคการแพทย มหาวิทยาลัยมหิดล
“สถาบันชั้นนำ มุ่งพัฒนาเพื่อสังคม”